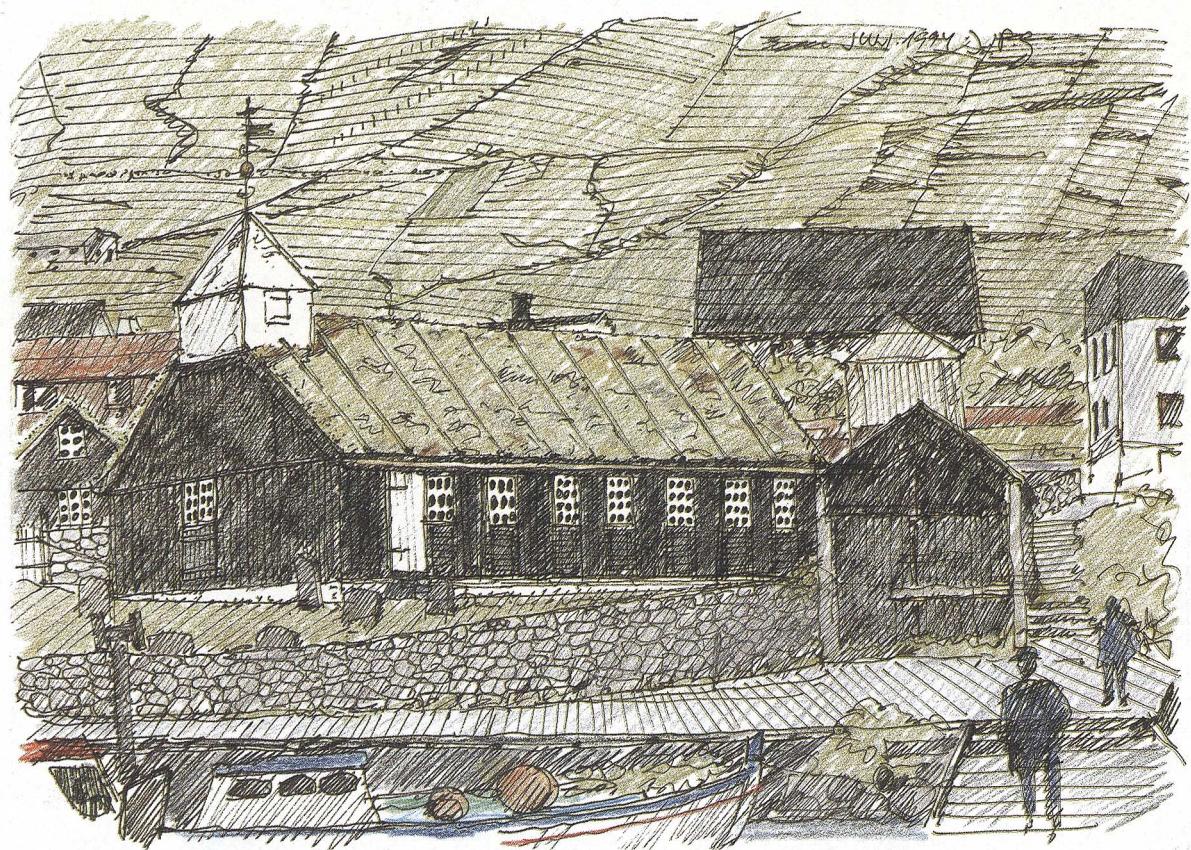

Gøtu kirkja

Grein eftir Juliu Lamhauge

Tekningar og annar tekstur eftir J.P. Gregoriussen

Vesturskjoldur og suðursíða. Tekjan hevur greipur oman á flagnum.

1. Kirkjan bygd 1833
2. Blásastova
3. Frammistova
4. Gamla Jákupsstova
5. Handil, Ola Jákup a Bakkanum
6. Handil, hjá lítla Peturi Hans
7. Tjørnustova
8. Á Flótti
9. Fyri Framman Á
10. Pállsstova
11. Á Brunni
12. Mortansstova
13. Súnastova
14. Hjá Peri
15. Hjá Eyða
16. Hjá Glyra Hanusi
17. Hjá Klatti
18. Hjá Samm
19. Frammi í Jákupsstovu
20. Hjá Andrassi
21. Gjáarneystið
22. Pakkhús
23. Jákup Andreasarneyst
24. Frammistovuneyst
25. Jákupsstovuneyst
26. Flöttineyst
27. Blásastovuneyst
28. Breiðaneyst
29. Tjørnustovuneyst
30. Avlopsbátaneyst
31. Flöttineyst
32. Brúgvaneyst
33. Blásastovuhoyggjhus
34. Sjurðarhestur
35. Hjá Ísaki
36. Úthús og goymsla hjá Sámal J. Andreasen

Norðragøta · 1897

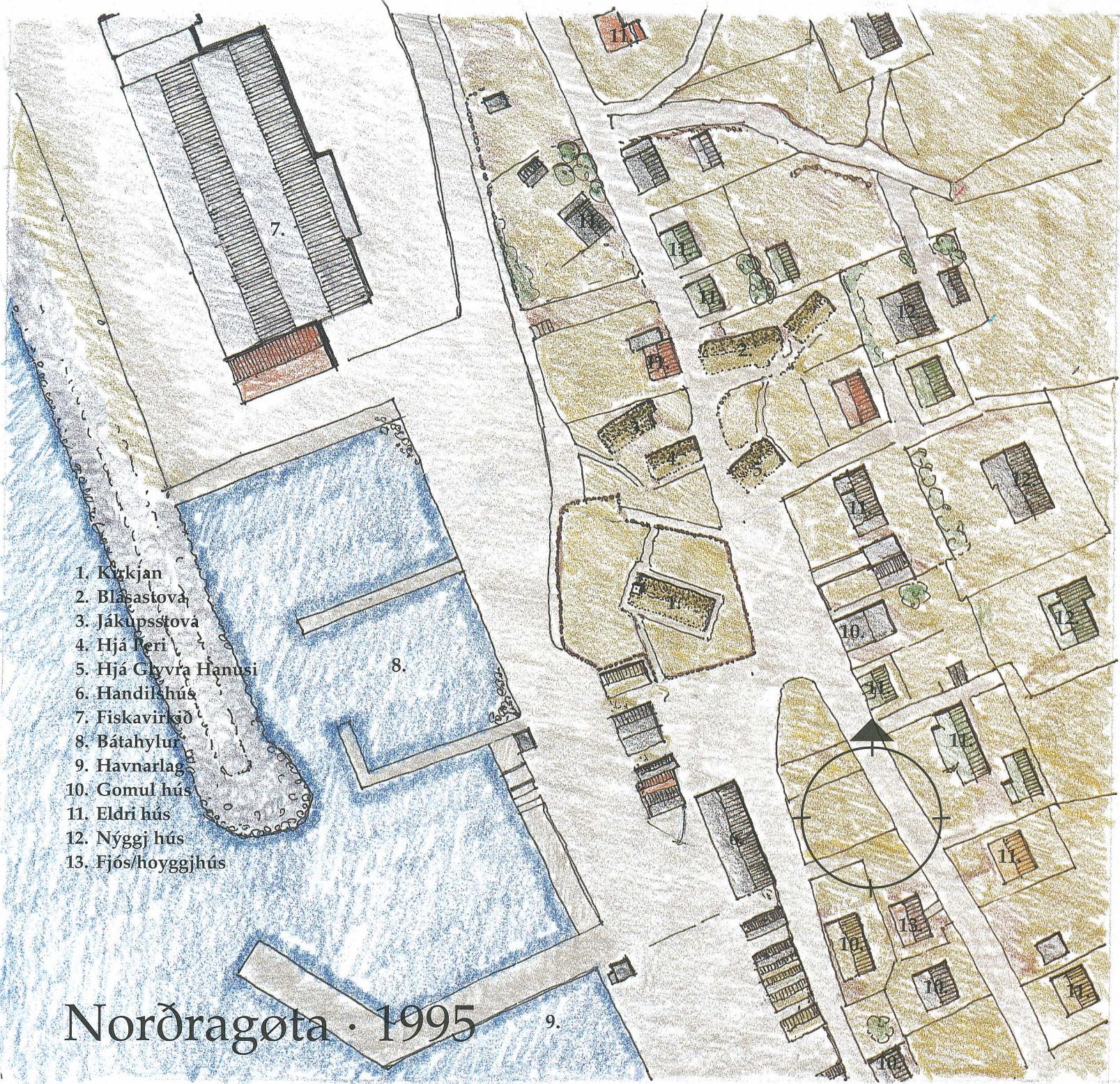
Teknað eftir Geodætisk Instituts Opmåling 1897 Heimildarfólk: Frants og Tummas Jacobsen

Mát 1:1000

Norðragøta er av söguríkastu plássum í Føroyum. Gøtu Tróndur doyði í 1035. Hann hevði tá tikið við kristnari lærð og latið bygt næstelstu kirkju í landinum í Syðrugøtu. Seinni í tíðini varð kirkjan flutt til Norðragøtu.

Men søgan gongur helst longri aftur enn til dagar Gøtu Tróndar.

Tá farið var undir at lækka kjallaragólvið í Jákupsstovu í 1983, undir tí niðasta partinum sum nevndur verður Tróndargrund, var komið fram á beinleivdir. Vísindaligar rannsóknir hava seinni tíðarfest fundin til ár 625, sum svarar til eini 5-6 ættarlið undan Gøtu Tróni. Beinini vóru av seyði, grind og neyti. Ja, søgan talar framvegis til okkara.

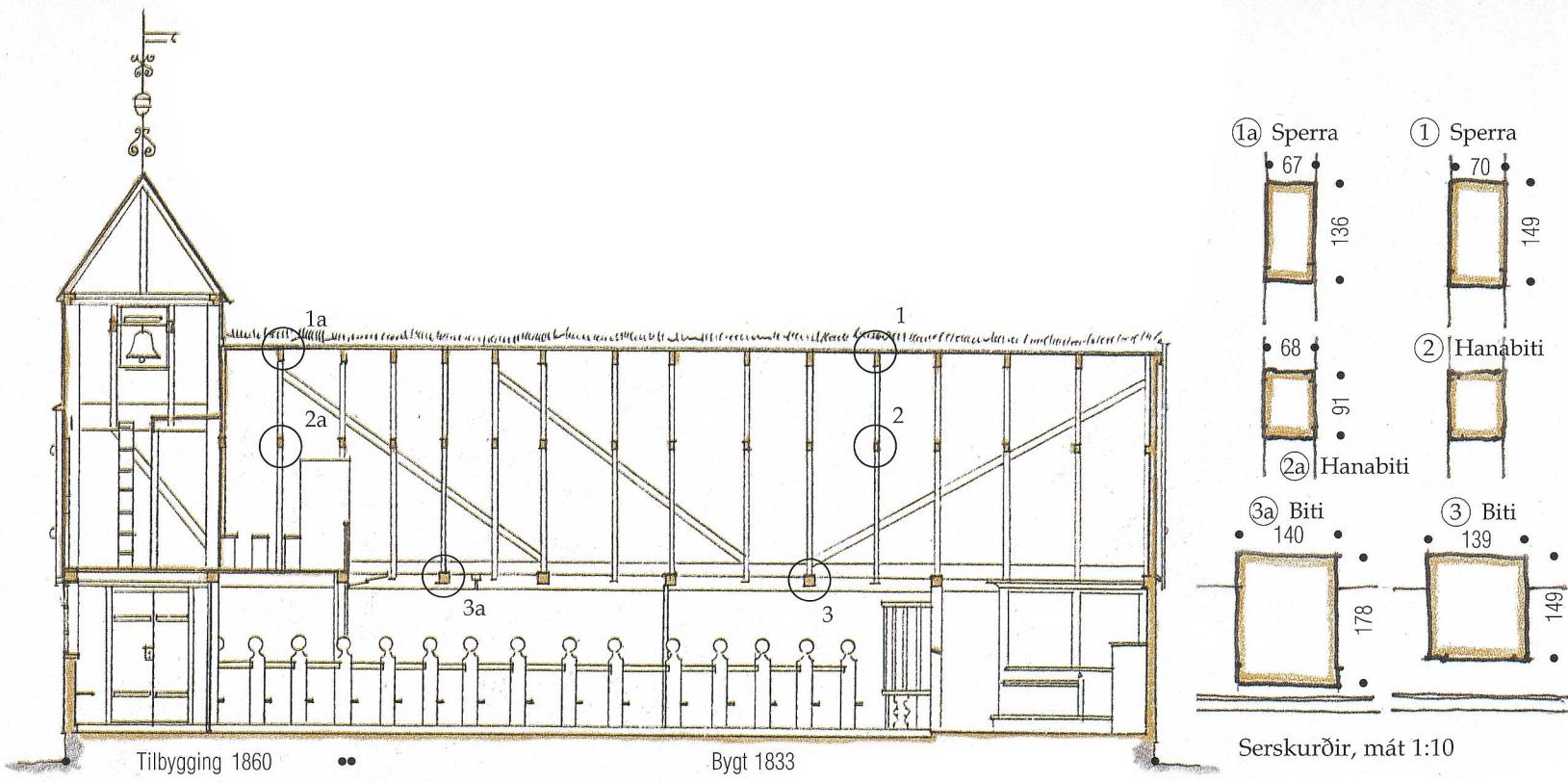

Teknað eftir matrikulkortinum

Mát 1:1000

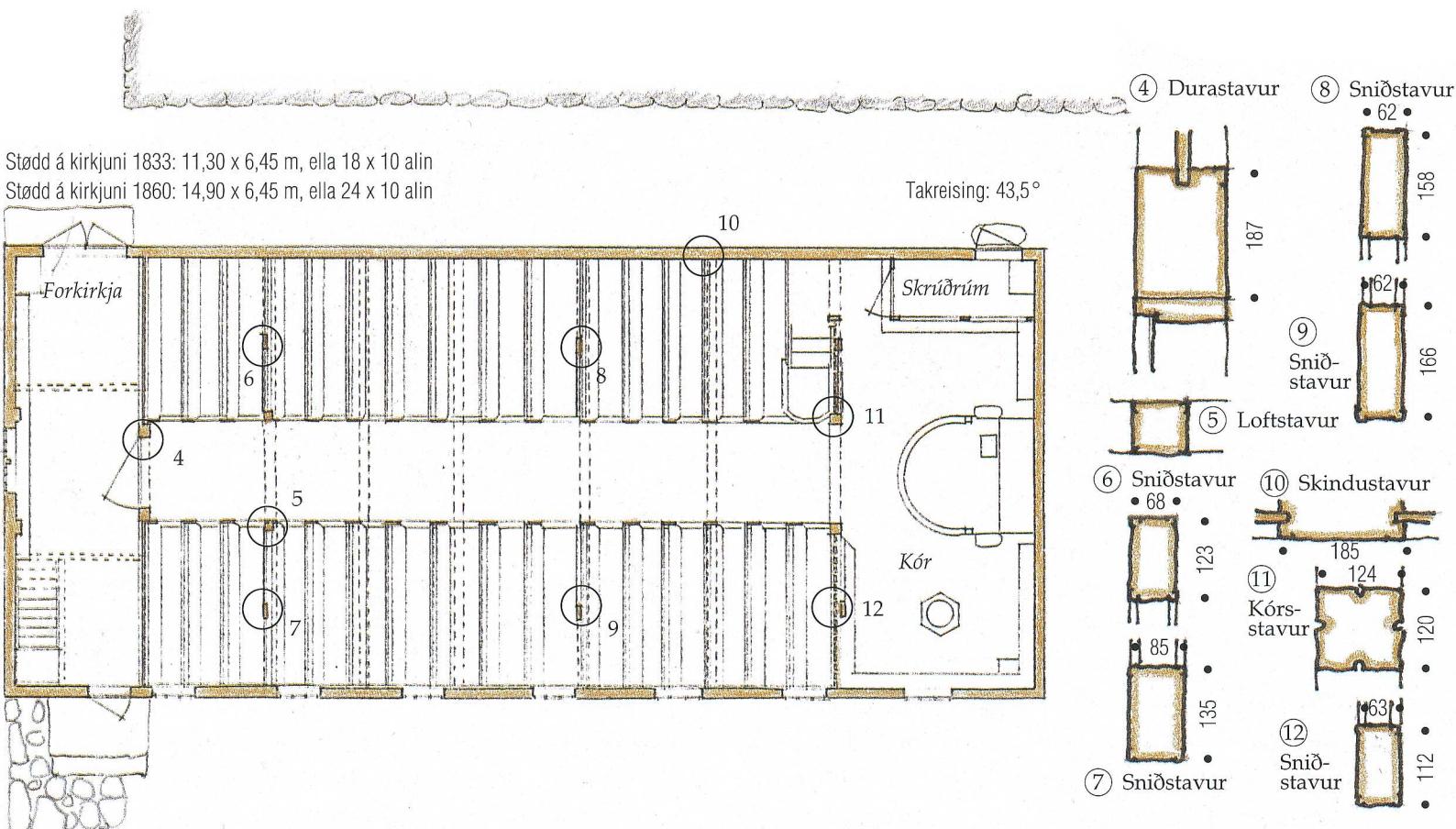
Framman fyri Øksnará og langt úteftir er alt strandaøkið, sum tað er, lagt undir heilt. Fjóran og tað lív, ið har var, er farið. Men tað lív og tað virksemi, okkara tíð krevur, er komið ístaðin, við fiskavirki, bátahyli og stórum havnarlagi. Alt gott um tað. Umhvørvið og gomlu húsini við kirkjuna, Blásastova, hjá Glyvrahanusi, Jákupsstova og hjá Peri, sum öll nú eru friðað, er fyrimyndarligt eindömi í

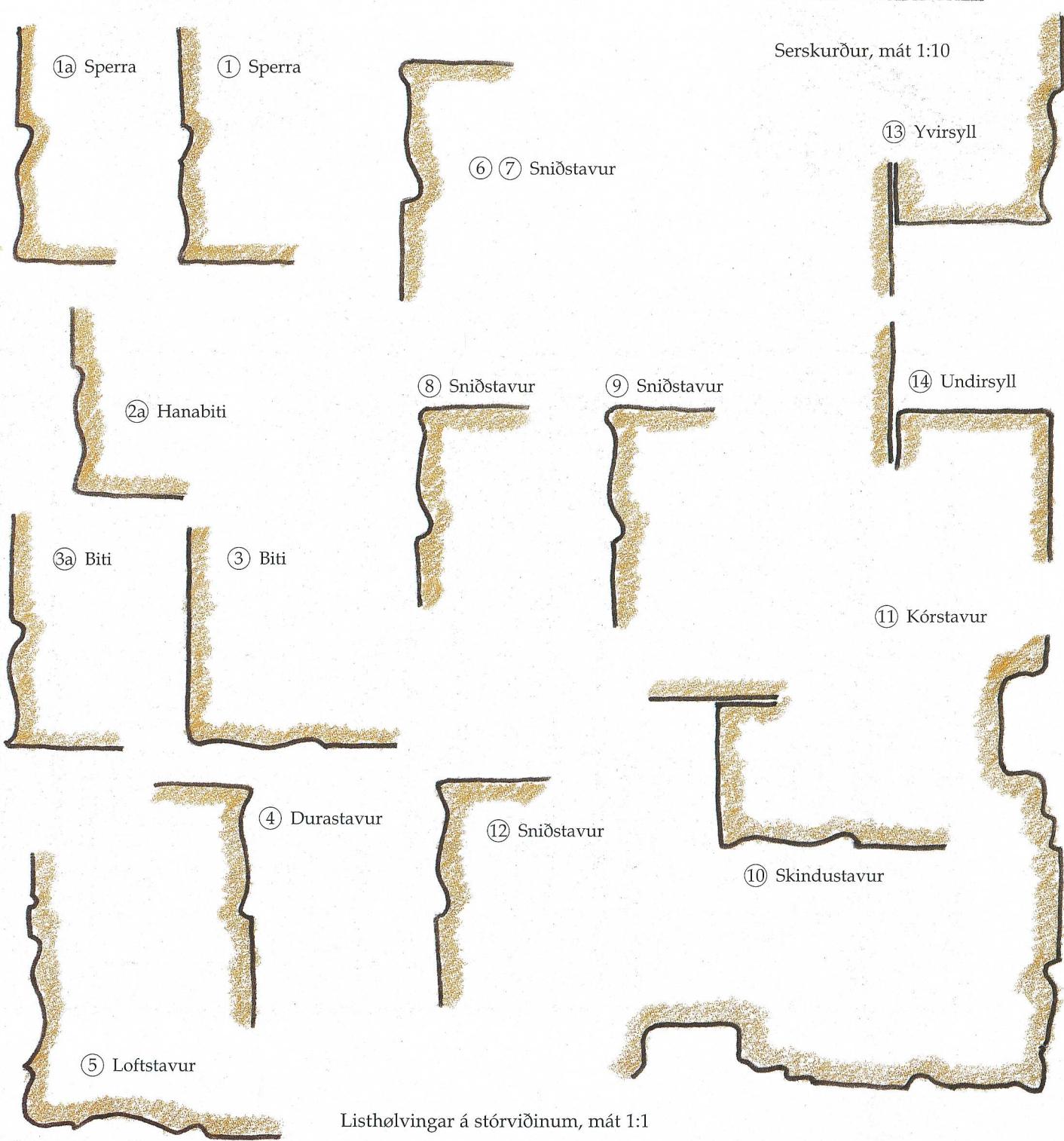
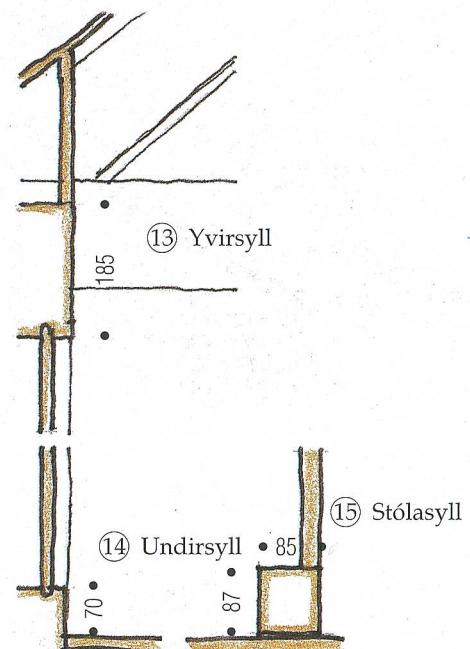
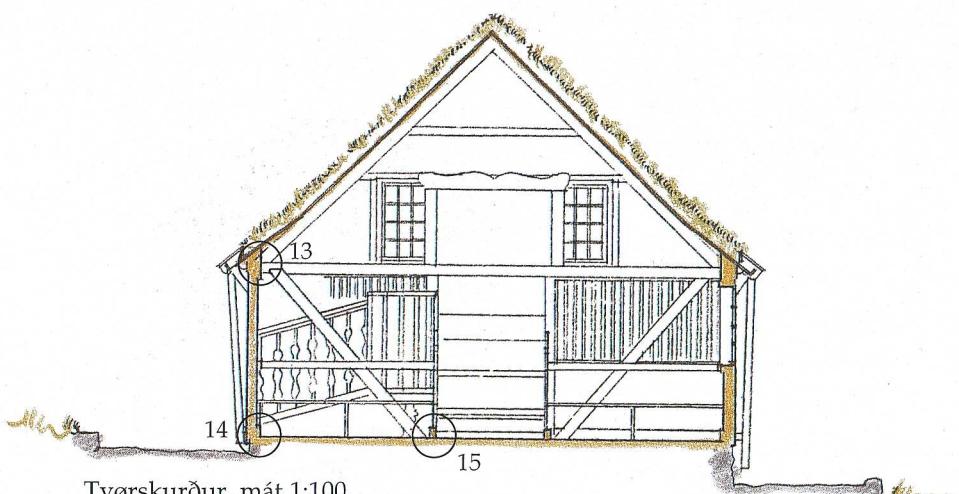
landinum, og her eiga hjúnini Arnleyg og Tummas Jacobsen sín stóra lut í, at hetta gjördist veruleiki. Her er bæði útisavn og ikki minst innisövn. Verður rætt atborið, ber væl til í framtíðini at økja um hetta siðsøguliga virksemi við nýggjum tiltökum. Til ber at siga, at í Norðragötu hevur eydnast at sameina gomlu tðina við nútíðina á skilagóðan og skiljandi hátt.

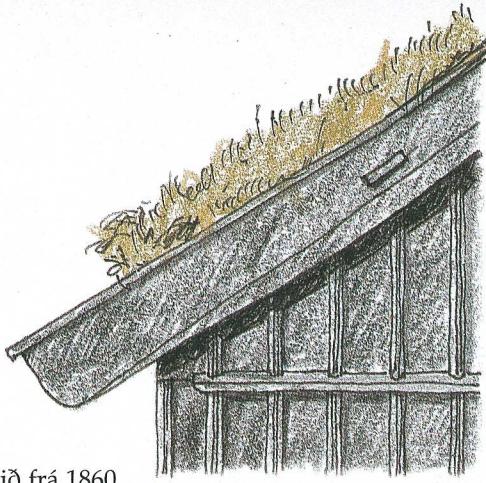
Longdarskurður, mót 1:100

Kirkjan varð í 1982 uppmátað av Kristoffuri Kristoffersen (ogn Landsverkfröðingurin). Tekningar í 1:150 og 1:100 hevur JPG strikuteknað eftir hesi uppmáting. Óll onnur uppmáting av kirkjuni í mót 1:20, 1:10 og 1:1 er gjörd og teknað av JPG í 1995

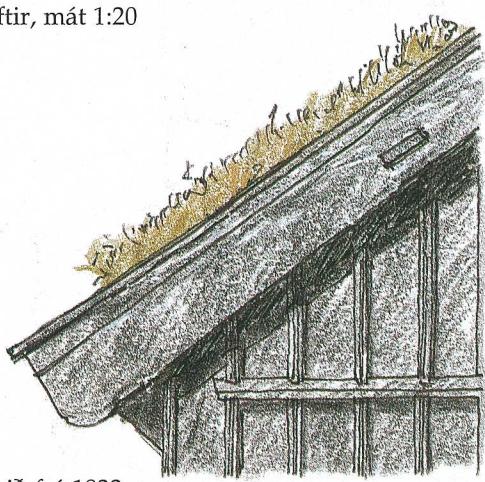

Listhólvingar á stórvíðinum, mót 1:1

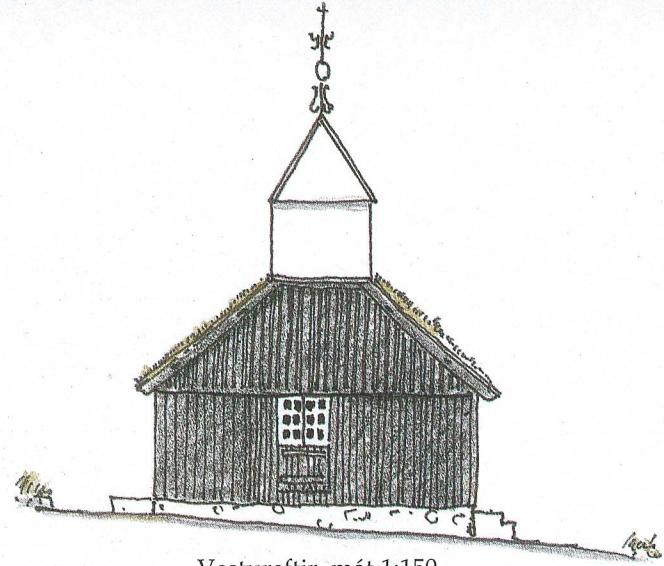
Vindskeið frá 1860,
vestureftir, mót 1:20

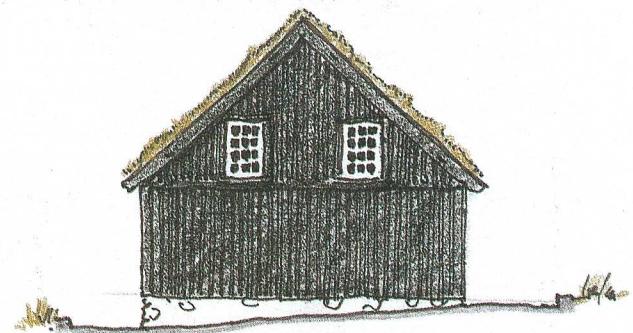
Vindskeið frá 1833,
eystureftir, mót 1:20

Vindskeiðin eystureftir
frá 1833 hefur beinan
undirkant og verður tí
vael breiðari í neðra
enn í erva. Í Funningi
er sama dömi.

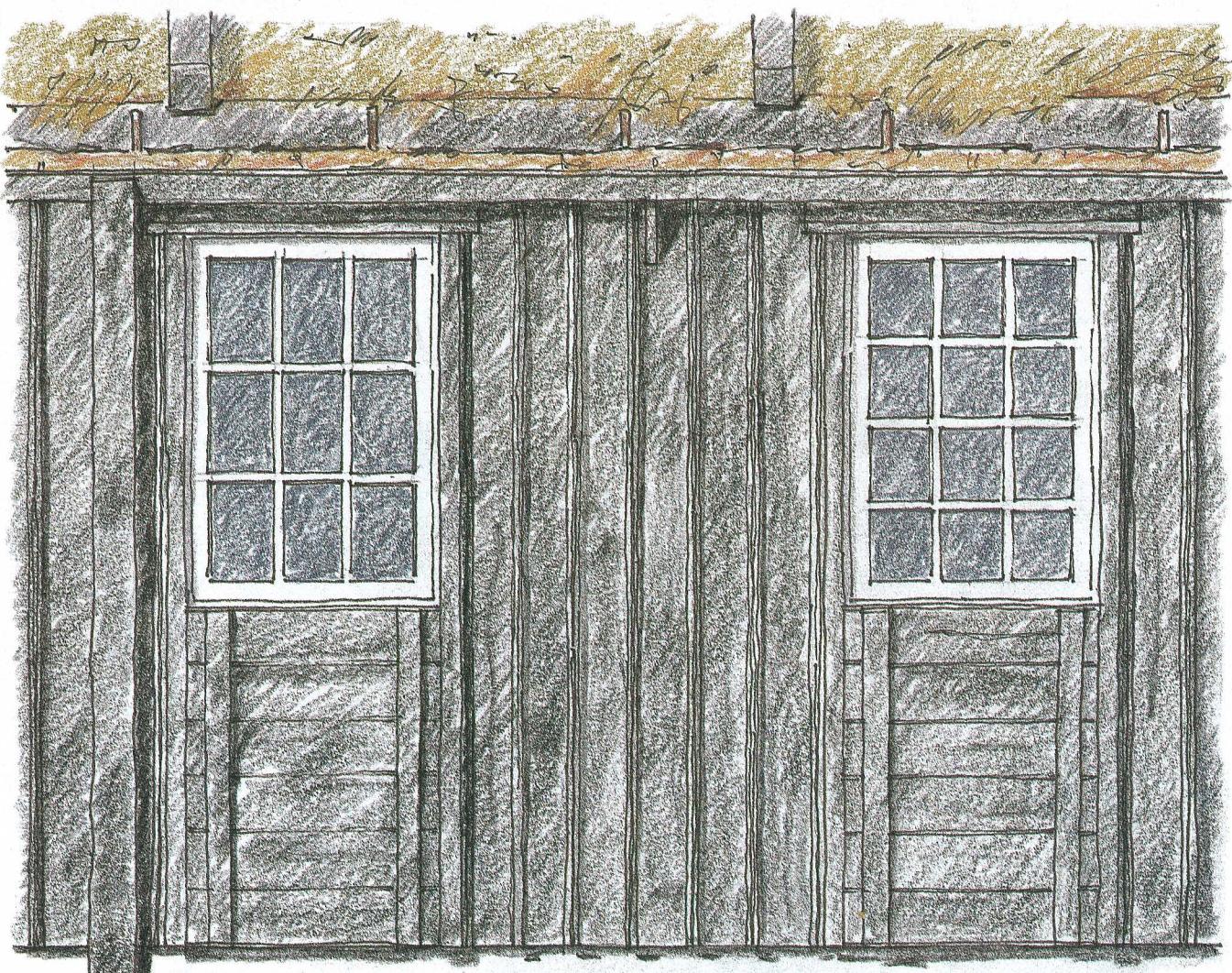
Vindskeiðin vestur-
eftir frá 1860 er sneidd
í neðra og hefur tí
somu breidd í allari
longdini. Hetta er tann
tilgerðin, sum vanliga
varð nýtt.

Vestureftir, mót 1:150

Eystureftir, mót 1:150

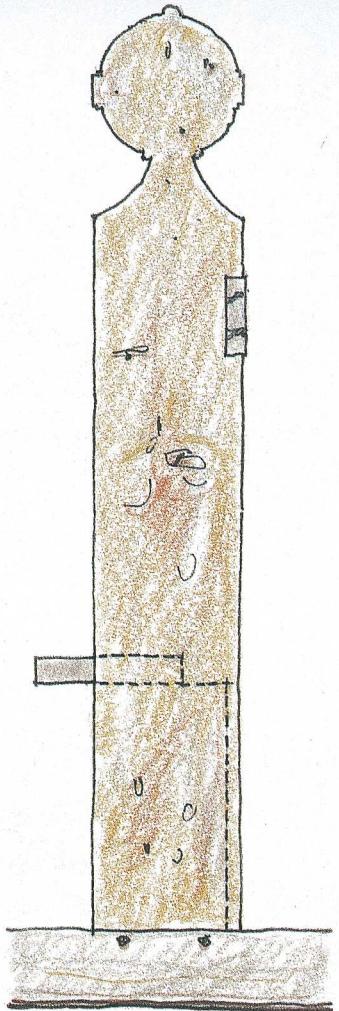

Vinneyga frá 1860 á
suðursíðuni, mót 1:20

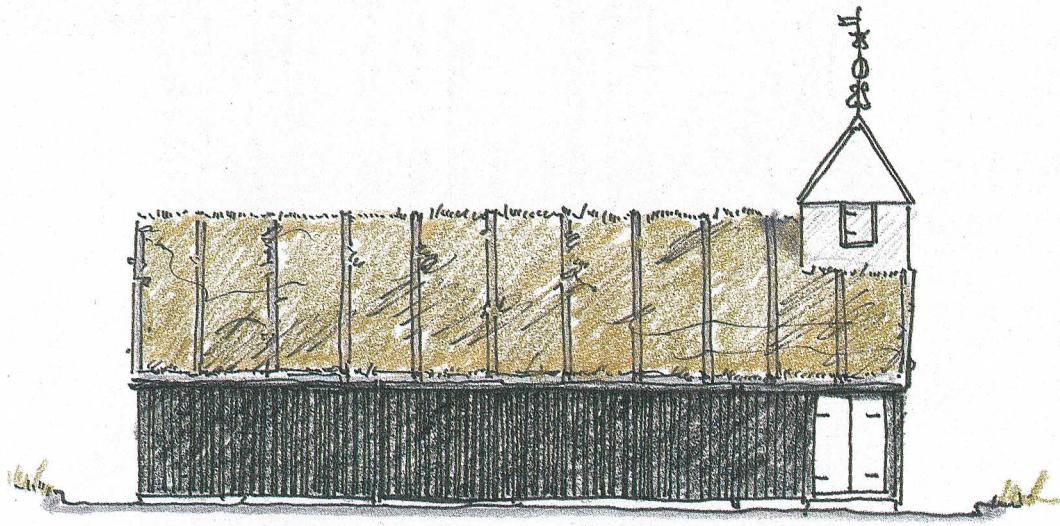
Vinneyga frá 1833 á
suðursíðuni, mót 1:20

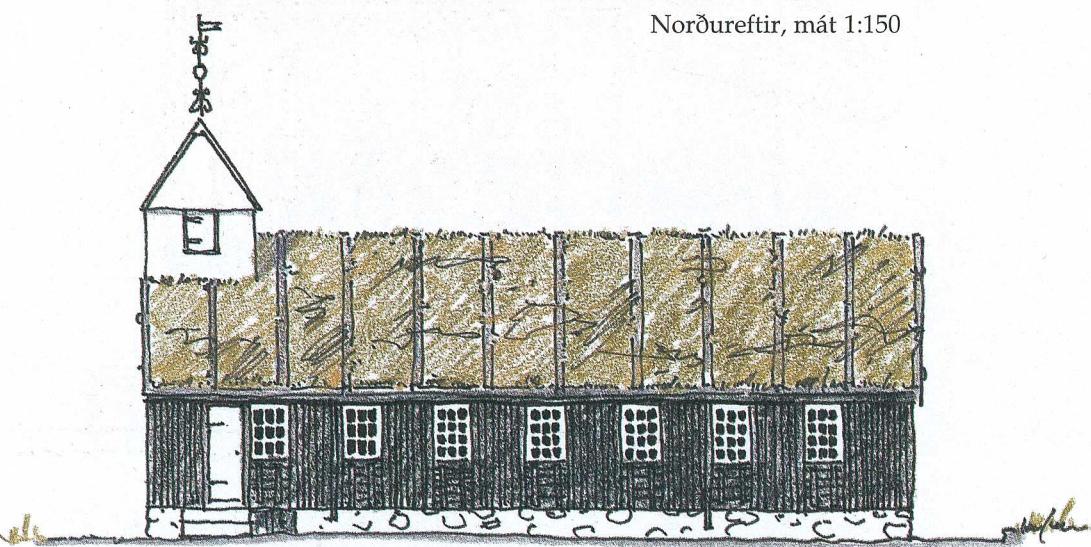
Fremsti partur mannfólkamegin,mát 1:20

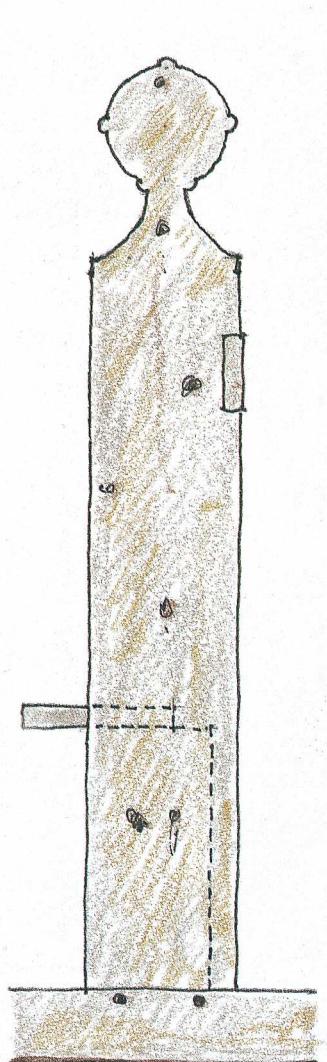
Stólavangi 1833, mát 1:10

Norðureftir, mát 1:150

Suðureftir, mát 1:150

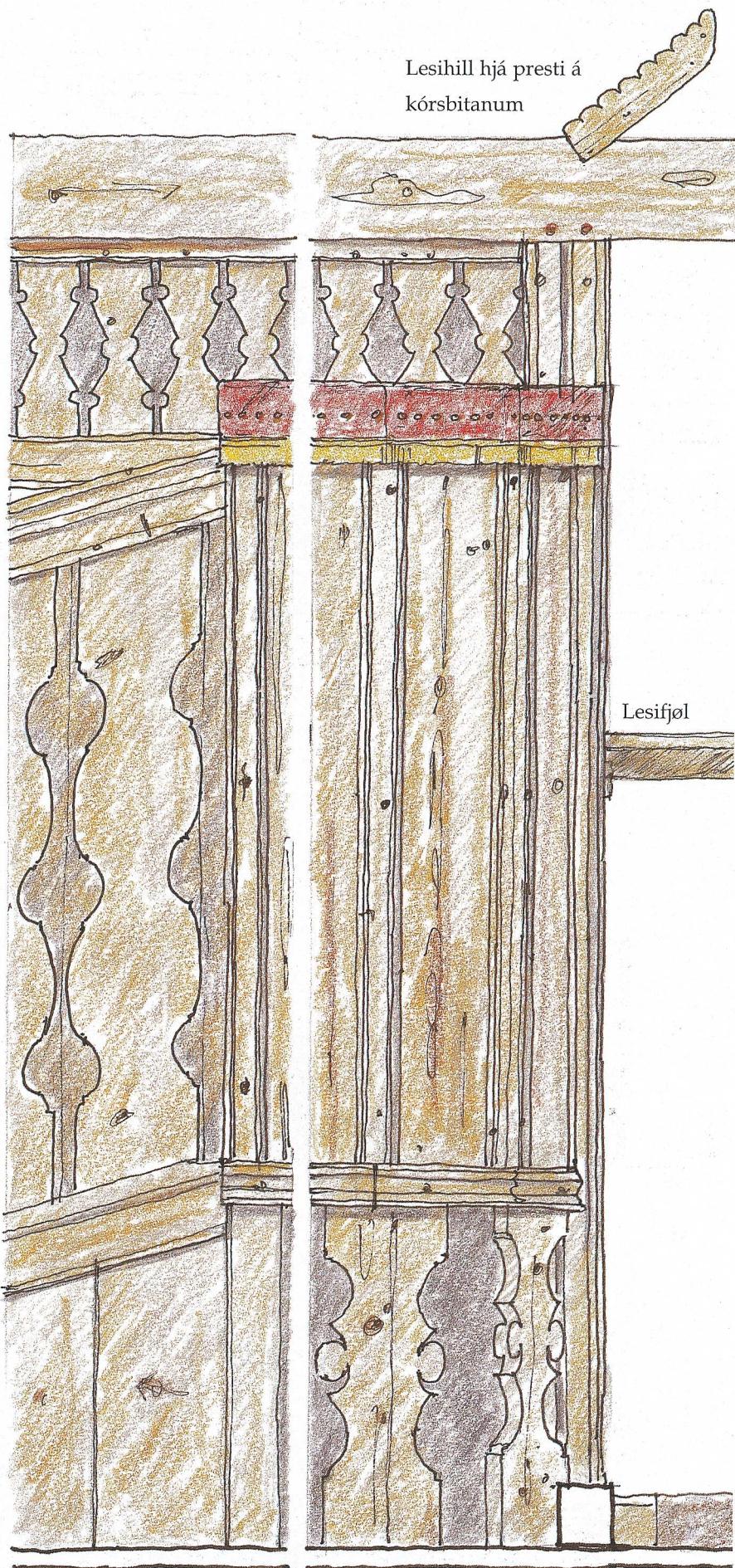

Stólavangi 1860, mát 1:10

Götu kirkja var einans 18 x 10 alin, tá ið hon varð bygd í 1833. Hon varð uml. 1860 longd 6 alin og er nú 24 x 10 og millum tær størru av hesum kirkjum. Hon ber brá av at vera smiðað í skundi. Smiðirnir hóvdu úr at gera, so teir eru kanska farnir heldur lættliga um, tá ið hon varð smiðað.

Eitt sum undrar er, at kórsrimarnar ikki hava gjøgnumskornar ímyndir, sum tær flestu av hinum hava. Aftur ímóti eru ímyndirnar skornar í rimakantarnar. Rimarnar mannfólkamegin eru 17 í tali, tær eru 1040 mm høgar, 100 mm tjúkkar.

Hvønn týdning ella hvørja nyttu luturin oman á kórsbitanum við prædikastólin hevur, veit eingin um at siga. Helst hevur hann styðjað halgubók hjá presti.

Gøtu kirkja

Eftir Juliu Lamhauge

Kirkjur og kirkjuviðurskifti í gomlum dögum
Gomul sögn er, at kirkja skal hava staðið við sunnara enda á Júksnará í Syðrugøtu. Henda kirkja varð vanhalgað av einum manndrápi ein jóladag. Tá varð hon flutt til Norðragøtu og grevsturin eisini. Nær hetta hendi, vita vit ikki, men í 1709 er kirkja í Norðragøtu, sambært Kommissionsbetækninginum, »og da ganske brøstfældig«.

Um veturn 1936-37 sóust gomul viðarsprek, mannabein og grót, sum var laðað, koma undan bakkanum á Lutøskudunga. Tá sást skilliga, at hetta var kirkjugarður, men eingin visti um, at kirkjugarður hevði verið har, men harafturímóti við kirkjuna við Júksnará. Svartamýra norðarlaga í bygdini hevði eisini verið nýtt sum gravstaður.

Um várið 1940 varð grivið út í kirkjugarðinum á Lutøskudunga. Tvær gravir vórdu funnar, men ikki kann sigast við vissu, nær tær eru frá, möguliga einaferð í miðoldini.

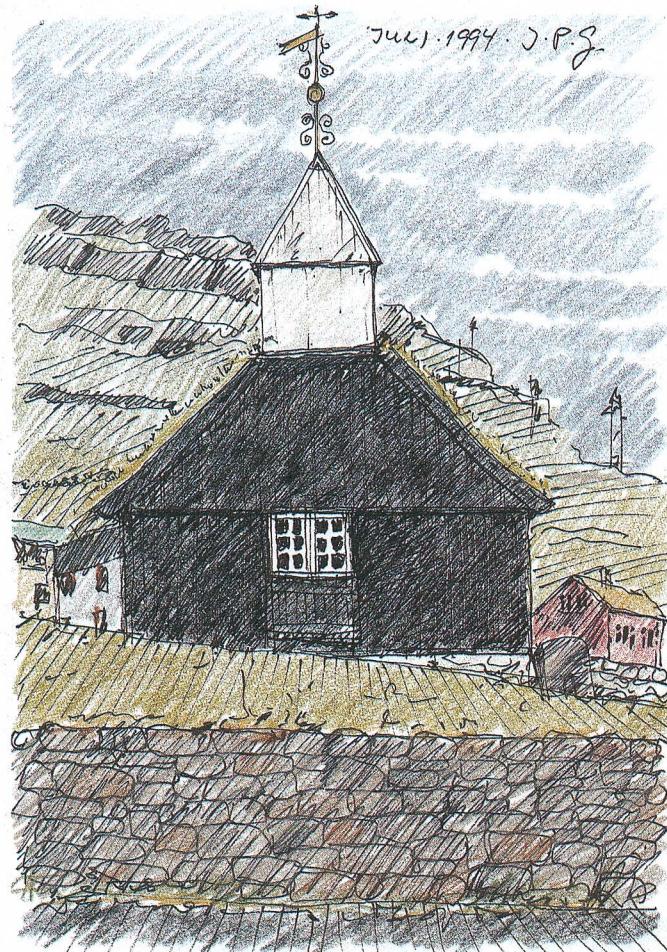
Umframt útgrevsturin og sagnirnar um kirkju og kirkjugarðar eru fleiri staðarnövn í Syðrugøtu, sum benda á kirkju og kirkjuviðurskifti. Í kirkju-mørk er kirkjuheyggjur, möguliga hefur bóndin í Grógv lagt kirkju á heyggin og latið kirkjumørk til kirkjuna.

Í fjøruni er eitt stað, sum eitur Norð í kirkju, tað er ein rundingur í helluni; í rundinginum er ein stórur steinur, Prædikastólurin. Uttan um stólin fløðir sjógvurin út og inn. Eina aðra staðni niðri við sjóvarmálan er Biskupskonupallurin.

Hesi nøvnini hava uttan iva samband við halgi-hald í kristnari tið.

Fyrr fingu menn sær leysasøkk av tí gamla kirkjugrótinum, tá ið grind var á víkini.

Henda sögnin, sum eingin veit við vissu, nær ið hon stavar frá, livir enn á víkini:

Vesturskjoldurin og vakri grótgarðurin fremst á myndini

Ein gomul genta var so föst í tí gamla, at hon heldur vildi verða grivin í Svörtumíru enn verða borin til Norðragøtu. Tað var tó farið við hemni, men ikki vunnu teir longu enn at neystatoftunum yviri í Bø í Norðragøtu. Tá var kistan so tung, at menninir máttu seta hana og fingu hana ikki upp frá aftur. Og har varð hon grivin.

Eldri kirkjur í Norðragøtu

Fyrstu ferð, vit hoyra um kirkju í Norðragøtu, er í Kommissionsbetækninginum 1709/10:

*Nordergøte Kirke, lang 15¹/₂ Al., Koret
deraf 4¹/₂ Alen 2 Tommer, bred 6¹/₂ Alen 5 Tommer,
høj 5 Alen 2 Tommer,
Mandsstole 10 og Kvindestole 9.
Prædikestolen ved Kvindestolene.
Alter uden Tæle med vinduer over,
en Skriftestol.*

Ornementerne ere:

*Tin Kalk og Disk,
Messehagel af rødt Kaf,
en gl. Messeskorte,
en ny Alterdug,
2 smaa Messing-Lysestager.
Intet Vaabenhus eller Taarn,
en liden ubrugelig Klokke,
Kirken indvendig klædt med brædder,
udvendig med Stenvæg omkring,
tækket med Halm og ganske brøstfældig.*

Denne Kirkes aarlige Indkomst er i de bedste Aaringer 13 Gylden.

*Ordinær aarlig Udgift er 8 fl. 10 skind.
Den har tilgode 5 Gylden.*

Søgn er, at klokkan í hesari kirkjuni hekk á einum gálga utanfyri. Henda kirkjan stóð til 1724. Tá bygdu teir nýggja kirkju, sum stóð til 1740, tá ið hon fór av stormi. Tá fór eisini bokstólurin, sum er umtalaður í kirkjusýninum 1729.

Næsta kirkjan stóð frá 1740 til 1833. Í sambandi við hesa kirkjuna livir henda frásøgnin:

Tvær konur búðu fyri seg sjálvar nakað uppi yvir bygdini, tær komu ongantíð inn í kirkjuna, men lurtáðu og hugdu eftir gudstænastuni gjøgnum vindeygað. Tær sogdu seg ikki vera verdar at koma í kirkjuna. Mundu konurnar hava spedalsku sjúku ella eina aðra smittandi sjúku?

Kirkjan frá 1740 til 1833 var bert úr gróti, veggirnir innan voru ikki klæddir við viði.

Núverandi kirkjan í Gøtu

Henda kirkjan varð vígd 22. september 1833 av Niels Johnsen Struer, ið var próstur frá 1831 til 1838.

Nakrir av teimum, sum hava smíðað kirkjuna, eru funnir, men óvist er, um tað eru allir. Líkt er til, at Berint Simonsen, ið ætlandi er av Strondum, hevur verið formaður, tí at hann hevur fingið útgoldið lönina til tveir aðrar menn, Hans Jacob Jacobsen og Petur Isaksen, ið báðir voru úr Oyndarfirði. Ein annar strandingur hevur gjört timburarbæðið, tað er Augustinus Simonsen. Feðgarnir Andrias Jacobsen og Jacob Andreassen úr Syðrugøtu hava eisini smíðað, bæði jarn og træ, men ikki sum væntast kundi verið formenn. Teir hava eisini smíðað aðrar kirkjur. Jacob Bærentsen úr Havn hevur verið 10 dagar í Gøtu og gjørt jarnsmíð, millum annað lás og vindeygabeslög. Ein lambamaður, Jacob Jensen, hevur arbeitt 31 dagar, men ikki er sagt nakað um, hvat hann hevur gjørt. Vindeyguni hevur N.C. Winther snikkari í Havn gjørt.

Kirkjan er bygd av viði og er takt við nævur og flag, men í 1959 vórðu jarnplátur lagdar undir flagið. Støddin á kirkjuni var upprunaliga: 18 alin og 12 tummar long, 10 alin og 3 tummar breið, hæddin er 3 alin og 9 tummar undir bjálkunum. Um leið 1860 varð vaksið um kirkjuna, hon var tá

Hesin húni situr einsamallur eftir í norðurvegginum í Gøtu kirkju

Doypifunturin er meinlíkur tí í Sjóvar kirkju. Báðir eru sekshyrntir við leyvufótum og hava lok oman á dópsfatinum

longd um 6 alin. Fyrr voru 19 stólar, 9 konufólkamegin og 10 mannfólkamegin.

Kirkjan hefur bert vindeygu á suðursíðuni á kirkjuskipinum. Áðrenn bygt varð upp í hana, voru 4 vindeygu í skipinum. Tey, ið eru komin afturat, eru ólík teimum eldu. Tey bæði vindeyguni eru býtt upp í 9 smáar rútar, meðan tey eldu eru býtt upp í 12.

Annars síggjast merkini týðuliga, har gamli veggurin millum forkirkju og kirkjuskip hefur verið. Hesin veggurin varð ikki gjördur av nýggjum, hann varð bert fluttur 3,6 metrar vestureftir. Hetta bera aftastu stólaútskeringarnar prógv um. Gomlu og nýggjaru stólarnir hava hvør síttr prýði, aftan fyrir teir nýggjaru stólarnar er ein eldri stólur, nevniliða hann, ið er fastur í veggini.

Hvørjur teir voru, ið voru við í arbeiðinum at vaksa um kirkjuna, vita menn ikki at siga, tó er tað möguligt, at smiðirnir hava verið úr Elduvík, tí at saguspónir hingu uppi á elduvíkingum, sum hugdu at eini brúðarvígslu, ið fór fram, meðan arbeitt var upp á kirkjuna, verður sagt.

Á norðursíðuni á kirkjuni er ein hurð, sum gongur inn í sakrastið. Gjøgnum hesa hurðina gingu embætismenn, men seinastu áttati árini hevur hon ongantíð verið nýtt.

Hesir lutir eru prýddir við útskeringum: kórveggurin, altarringurin, prædikastólurin, stólarnir og bróstið uppi yvir hurðini millum forkirkju og kirkjuskip. Hetta arbeiðið er uttan iva gjört við knívi.

Partar av mynstrinum í högra kórveggi finna vit aftur í líknandi sniði í vinstra kórveggi og í altarringinum.

Tað ovasta av tí útskorna í högra kórveggi avmyndar kalikin, tað mittasta krossin og tað niðasta doypifuntin.

Tað útskorna uppi yvir prædikastólinum merkir tímäglasið. Annars hevur prædikastólurin og fóturin á honum, sum myndirnar vísa, heilt annað mynstur.

Prædikastólurin er 1,85 metur högur, 21 cm

Kalikur við diskí
frá 1837

Nýggjur ljósastaki,
breyðdós og kanna

Altarstakarnir eru
aldargamlir

lægri enn hæddin upp til bitarnar. Tí síggja tey, ið sita aftarlaga í kirkjuni, ikki høvdið á presti, tá ið hann er á prædikastólinum.

A bitanum uppi yvir prædikastólinum sæst ein lutur, mest at líkna við eina skuffu, sum stendur upp eftir enda. Eingin veit við vissu at greiða frá, hvat hetta er ætlað til, men tað kann hugsast, at prestur hevur lagt bíbbuna har, tá ið hann hevur lisið tekstin. Í tríatiárunum var hesin luturin mál-aður, men takkað verið Sverra Dahl, fornfrøðingi, varð málingin tikan av aftur.

Gomul sögn er, at kirkjan skal vera skakað tríggjar ferðir á grundini av ódnarveðri. Fyri at hetta ikki skuldi henda aftur, legði ein danskur prestur gøtufólki tey ráð, at tey skuldu stoypa vollar í øll fýra hornini í kirkjuni. Hetta varð gjört, og síðan hevur illveður ikki skalað kirkjuna. Nær vollarnir eru stoyptir, er óvist, men möguliga hevur triðja ferðin, tá ið kirkjan varð herjað av veðri, verið í tí tiltikna ódnarveðrinum 1889.

Tá lestar verður lisin, verður lesibrettið nýtt, men vanliga stendur tað upp eftir enda móti kórs-vegginum.

Ofta er at hoyra, at Gøtu kirkja er ófantaliga gjörd, og hetta passar í nógvum fórum. Nögva-staðni eru óneyðug skoyti at síggja, ymsastaðni stinga tappar út gjøgnum bróstið, fjarstøðan millum stólarnar er ógvuliga ójövn, sumstaðni er munurin heilar 20 cm, og breiddin á kirkjuni uttast og innast í kirkjuskipinum er heldur ikki tann sama.

Ljós varð lagt inn í kirkjuna í 1953, framman undan vóru petroleumslampur og kertiljós nýtt, tá stóð eitt kertiljós í staka á hvørjum stóli, á ovasta stólaprýðinum. Ravmagnshiti varð lagdur inn um sama mundið.

Nakað fyri aldaskiftið kom henda talvan at hanga í forkirkjuni:

Man anmodes om af Sundheds-Renligheds, og Sømmelighedshensyn ikke at spytte paa Gulvet.

Samstundis vórðu fleiri spýtibakkar settir inn eftir kirkjugólvinnum. Spýtibakkarnir vórðu tóknir burtur um leið 1930.

Fjølin oman fyri hurðina í forkirkjuni við byggiárinum ískornum

Í forkirkjuni leggur ein serliga til merkis tað, ið skrivað er uppi yvir hurðini inn í kirkjuskipið, tveir teir mittastu bókstavirnir í ANNO venda skeivan veg.

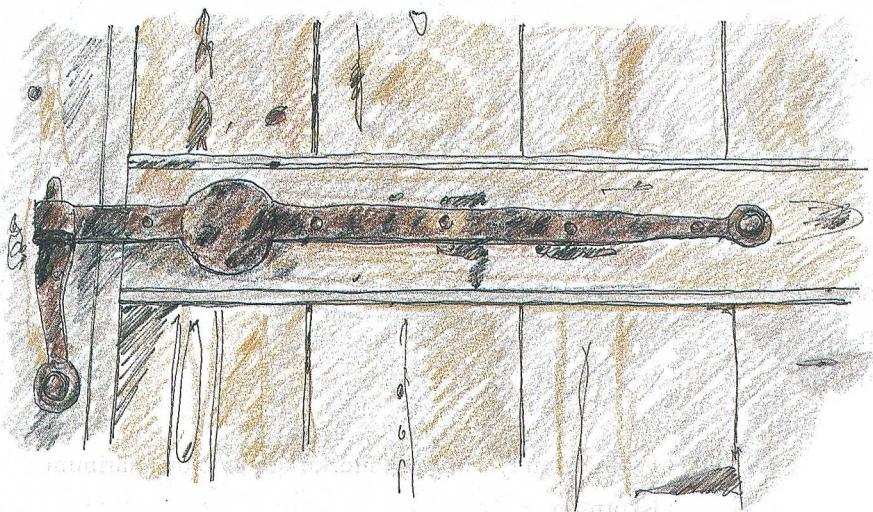
Tað eru tvær hurðar í forkirkjuni. Onnur vendir suður- og hin norðureftir. Nú verður bert tann norðara nýtt. Fyri langari tíð síðani varð onkuntið gingið gjøgnum hina í høgættarveðri ella tá ið serliga nögv fólk hevði verið í kirkju.

Uppi á loftinum eru fýra beinkir hvørjumegin orglið. Áðrenn nýggja pípuorglið kom í 1966, var skilarúm millum tað og beinkirnar. Fyrru orglini hava eisini staðið longur frammi móti kirkjuskipinum.

Í vestara skjoldri í kirkjuni sæst eitt hol í bróst-inum og eitt stykki av eini minu stendur fast við síðuna av. Hetta hendi 11. november 1941, tá ið minur brustu bæði í Norðragøtu og Syðrugøtu.

Spírið rokna menn við at ein, ið kallaðist gamli Jákup á Mýruni, hevur gjört. Tað man vera áður-nevndi Jacob Andreassen. Gjøgnum spírið kann árstalið 1833 lesast. Einaferð um leið 1880 høvdu billustovumenn í Oyndarfirði spírið til umvælingar.

Garðurin uttan um kirkjuna var minni til um-máls fyrr, og tá var portrið, sum nú er í eystara enda, í norðara enda beint yvir av kirkjuhurðini. Nakað eftir kríggið varð vaksið um garðin og tá var hann eisini stoyptur í norðaru og eystaru síðu. Nú er ætlanin at gera tann stoypta partin um aftur

Hurðarhongsl, v.m., og klinka, h.m., frá 1835, sum Jacob Bærentsen helst hevur smíðað

til laðaðan garð. Tvær ferðir eftir at nýggi kirkjugarðurin varð tikan í nýtslu í 1935, hevur verið grivið í gamla kirkjugarði.

Nakrir lutir í kirkjuni

Elsti lutur í kirkjuni er dópsfatið. Oman á tí stendur Giøtte Kirke ANNO 1748 og undir botninum eru trý torn í einum rundingi. Í kantinum standa árstølini 1835 og 1748. Inger Djurhuus, kona Christen Jensen Djurhuus próst á Nesi, hevur giv ið kirkjuni fatið. Tað sigst, at hetta eru vaskifot úr donskum harragarði. Føt av sama slag komu til allar kirkjurnar í Eysturoy í 1748. Føtini eru gjord i 1735. Allar kirkjurnar keyptu føtini uttan Gøtu kirkja, sum fekk sitt. Fatið í Eiðis kirkju fór til Skopunar.

Doypifunturin, ið er sekskantaður, er javngamal ella kanska eldri enn dópsfatið. Kalikurin og diskurin frá 1837 eru frá Jens Jensen í Keypmannahavn.

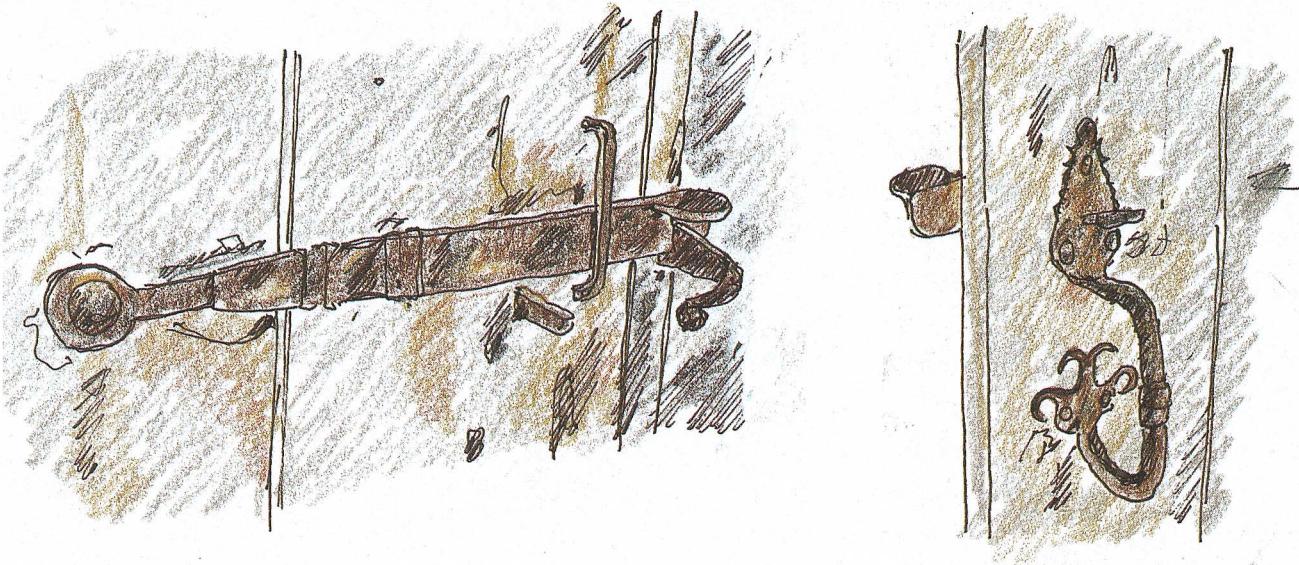
Altartalvuna fekk Kristin Vilhelm Nielsen til vega í 1928. Tvær talvur vórðu sendar til Føroya, onnur av uppreisnini, hin av Jesusi á krossinum. Onnur skuldi til Gøtu kirkju, hin til Funnings. Báðar vildu hava talvuna við uppreisnini. Við lutakasti fekk Gøtu kirkja hana. Carl Beck, Sæby, hevur málað hana. Hon kostaði 100 krónur. Inn-skriftin á henni er: *Kvinna, hví grætur tú (Jóhs. 20,15)*.

Teir báðir altarstakarnir hava verið í kirkjuni, alt tað nakar veit um at siga.

Tvær ljósakrúnur eru í kirkjuni. Ta eldru hevur Joen Joensen, Heina-Jógván í Syðrugøtu, givið í olmussu. Heina-Jógván var tvær ferðir giftur. Tann fyrra konan doyði í barsilssong og barnið við. Hann átti eina dóttur eftir, og knappliga gjördist hon álvarsliga sjúk. Jógván lovaði tá, at kom hon fyri seg aftur, skuldi hann geva kirkjuni eina gávu. Dóttirin varð frísk aftur, og Heina-Jógván gav kirkjuni ljósakrúnuna.

Talvurnar til sálmanumrini fekk kirkjan um sama mundið, sum hon fekk orgul og Psalmebog for Kirke og Hjem var tikan í nýtslu. Framman undan, tá ið Kingobók varð nýtt, kom deknurin fram á kórgáttina og segði nummaríð og byrjaði sjálvur at syngja. Hans Hansen, snedker Hans, í Søldarfirði hevur gjört tær.

Á kirkjuklokkeni stendur B.S. Løw, Kbh. 1865. Søgn er, at henda klokkan hevði sera vakran og sterkan klang; í dýrdarveðri skuldi hon hoyrast líka til Leirvíkar. Men einaferð datt hon niður og balansin brotnaði. Ein maður úr Jákupsstovu í Norðragøtu, ið hevði lært til jarnsmið í Mikladali, setti nýggjan jarnbalansa í, men tá misti klokkan sitt vakra ljóð. Bert í allarbesta veðri hoyrist hon nú til Syðrugøtu.

Naglarnir í Gøtu kirkju

Líggjas skalt tú nevna meg,
eg mær heitið ogní,
doyptur eri eg í Gøtu kirkju,
allir naglar boygdir.

Soleiðis verður tikið til í einum örindi, skaldið
kenna vit ikki. Um tað mundið, tá ið Gøtu kirkja
varð bygd, var tað ein maður í Føroyum, ein
havnarmaður, sum var farin undir at smíða jarn-

seym. Frá hesum manni fingu götumenn seym til kirkjuna.

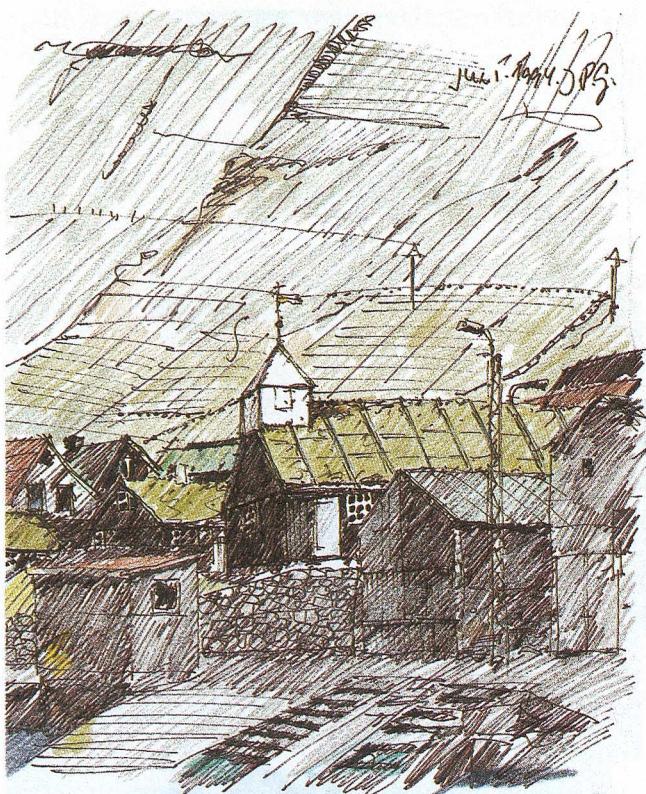
Hesir seymirnir hava gjört Gøtu kirkju kenda, og orðafellið: »Hasin fór í Gøtu kirkju« kenna allir føroyingar. Grundin til orðafellið er ikki so lótt at vísa á so nógv ár seinni, men uttan iva eru tað fleiri grundir, sum til samans hava gjört hetta orðafellið.

Her er áskoðanin hjá trimum monnum um naglarnar í Gøtu kirkju:

Tá tað bert var tann eini maðurin, ið gjørði seym til allar Føroyar, Tummas Jacobsen í Norðragøtu: Kom tað at ganga so leingi at smíða kirkjuna, tað strandaði altið upp á seym. So varð klagað til yvirvaldið, tí teir fingu ikki kirkjuna lidna. Yvirvaldið gav tá hesum manninum tey boð, at hann skuldi bara lata seym til Gøtu kirkju – og ongan annan. So komu menn hagar at biðja seym, og smiðurin spurdi altið, hvat teir skuldu brúka hann til.

Soleiðis fóru fleiri tómhentir avstað aftur. Men skjótt funnu teir rætta svarið, og tá ið maðurin so spurdi, fekk hann hetta svar: Til Gøtu kirkju. Soleiðis varð tað so ógvuliga nógvur seymur, sum varð sagdur at vera brúktur til Gøtu kirkju – hann var bara ikki brúktur til tað, fólk gjørdu sær dælt av tí. Tí haldi eg, tey fóru at siga: »Hasin fór í Gøtu kirkju«. Upprunaliga stavar orðafellið frá tí, at naglin ikki fór, har hann skuldi, seinni er tað helst flutt yvir á naglar, ið fara skeiwt, tí ein tilíkur nagli fer ikki, har hann skal.

Joen Jacob Joensen í Norðragøtu: Táð, sum eg

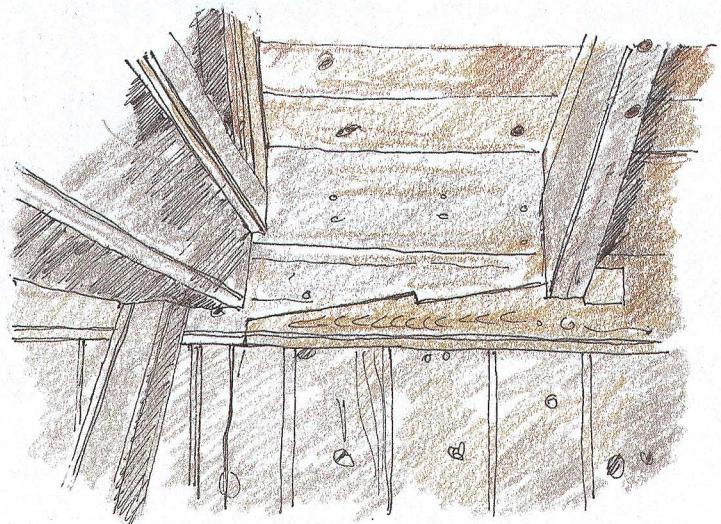

Kirkjan sædd frá havnarlagnum

haldi vera grundina til tað um seymin, var, at tað var tann fyrsta tiðin, teir byrjaðu at negla við jarnseymi, og hesin jarnseymurin var smiðaður í Føroyum. Ein sovorðin smiðaður seymur var so linur, og teir dugdu ikki at negla henda seymin; teir hildu, at tað var bara at sláa á, men ofta fóru teir tíverri skeivir, og tað var, av tí at naglarnir vóru so linir. Tað haldi eg vera orsókina, tí ikki nevnist tað nú uttan seymurin fer skeivur, ikki rakar tað, sum ætlað er, hann fór skeivur, hann fór í Gøtu kirkju. Teir hava ikki dugað at brúkt jarnseym. Fyrri var bara træseymur. Ógvuliga lítið av seymi er í kirkjuni, tað er bara ein seymur í hvørjari fjøl í tróðrinum.

Esmar Jacobsen í Tórshavn: Í tí tiðini, tá ið kirkjan varð bygd, var torført at fáa fatur á naglum. Tá so lítið hevur verið til av nagla, hevur góðskan verið vánalig, og tí hava teir verið so skeivir.

Afturat hesum skal verða nevnt tað, sum Jákup Jønson próstur sáli segði um naglarnar í kirkjuni á 125 ára føðingardegnum: Vit kenna jú orðatakið um seym, ið verður negldur í leysa luft: »Hann fór í Gøtu kirkju«. Eg veit ikki, hvør upprunin er til hetta orðatakið, men tað kann hugsast, at henda kirkja, hóast hon var viðkað um ár 1878, tá ið hon varð bygd, hevur tykst so

Langskoyti millum gomlu og nýggju syllina konufólkamegin sum kom, tá ið kirkjan varð longd fyrst í 1960-árunum

avbera stór, at einki munaði til hennara og alt rímdist í henni.

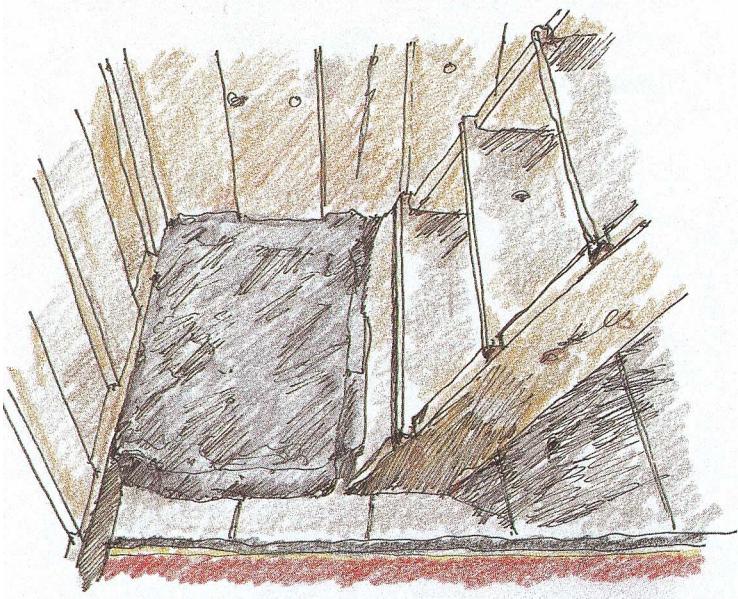
Áskoðanirnar hjá hesum monnum eru ymiskar, so hvør veruligi upprunin at hesum orðafellinum er, kann eingin avgera við vissu. Sum áður nevnt eru grundirnar ivaleyst fleiri, möguliga ein samanblandingur av teimum, ið oman fyrir eru nevndar.

Stólarnir hjá teimum ymisku húsunum

Fyrr sótu øll í ávísum stólum í kirkjuni. Maður og kona sótu ikki í sama stóli, konan vinstrumegin, maðurin högrumegin, tað er ávikavist konufólka- og mannfólkamegin. Hesin siðurin helt sær til nakað upp í tjúguni. Tá fóru konufólk og mannfólk at sita hvört um annað. Nú sita fleiri fólk mannfólkamegin, har vindeyguni eru.

Tá ið fólk ið fór úr kirkjuni, fór deknurin fyrst og aftan á honum tey, sum sótu innar í kór síðan fóru øll mannfólkini og seinast øll konufólkini. Frá einaferð í 1940 og til í dag hava fólk gingið soleiðis út úr kirkjuni: Fyrst deknurin, ella presturin, síðan tann innasta rekkjan, vinstru- og högrumegin í senn, og so víðari úteftir.

Klokkarin hevur altið sitið uppi á loftinum undir gudstænastuni.

Tað verður hildið, at »vollarnir« í úthornunum á kirkjuni komu eftir eitt ódnarveður í 1889, ta ferðina tá ið »Vaagen« mundi gingið burtur undir Fugloynni

Stólavangar mannfólkamegin

Í dag sita ikki öll í ávísum stólum. Men nøkur halda tó fast við siðin og sita í sama stóli, sum forfedrarnir hava sitið mann eftir mann. Nøkur føst raðfylgja, har tey mest múgvandi høvdu teir fremstu stólarnar, er torfør at hóma; ymisk viður-skifti hava gjört, at folk ofta hava skift stól.

Soleiðis sum fólk sita í dag og eftir frásagnum frá eldri fólk, havi eg gjört yvirlit yvir stólarnar hjá teimum ymisku húsunum fyrr. Stólarnir eru settir í raðfylgju innanífrá.

- 1. stólur Á Tøvuni
- 2. stólur Oman Oyruna, Niðri við Hús
- 3. stólur Blásastova

- 4. stólur Í Pálsstovu
- 5. stólur Á Dunganum, Á Fløttinum,
- Á Brúnni, Úti í Guttastovu
- 6. stólur Á Rætt, Á Túvu, Í Jákupsstovu,
- Í Guttastovu
- 8. stólur Í Barbustovu, Á Lakjuni
- 9. stólur Í Súnastovu
- 10. stólur
- 11. stólur
- 12. stólur Í Køkinum
- 13. stólur Í Heygsmørk
- 14. stólur
- 15. stólur
- 16. stólur

Táð sæst av hesum, at teir aftastu stólarnir ikki hava verið so nýgtir av ávísum húsum, heldur hava har sitið einstök folk. Tá ið seiðabáturin gekk burtur millum Stong og Eystnes, var Per bóni Niðri við Hús við. Jógván í Barbustovu hevði tá smádreingirnar Niðri við Hús, Liggjas og Jógván, við í kirkju. Teir settu seg í Barbustovustólin, og síðan tá hava húsfólkini sitið í Barbustovustólinum og ikki á Hússtólinum á fremsta beinki.

Ringing

Til gudstænastu verður ringt klokkan 10, 11 og 12. Klokkan 18 høgtíðsaftan verður høgtíðin ringd inn. Tá ið líkfylgi úr Syðrugøtu, Gøtugjógv ella undan Eiðinum er komið yvir á Rossagarð, byrjar klokkan at ringja. Undir biðsløgunum heltu tey seg altið framvir í bøn, nøkur gera hetta enn. Tey ringdu tríggjar ferðir, tá ið prestur kom (presturin á Nesi), tey ringdu aðru ferð, tá ið tey sóu hann koma undan yviri á Rossagarði. Kirkjuklokkan ringdi messuboð leygarkvøldið fyri, at prestur kom. Í Syðrugøtu gekk maður í húsini við hesum boðum.

Altargongd

Táð fyrsta vit vita, varð altið farið fastandi til altars, seinni varð hetta broytt soleiðis, at tey fingu

Húsini hjá Glyvra Hanusi, kirkjan og húsini hjá Peri, Stöðlafjall í baksýni

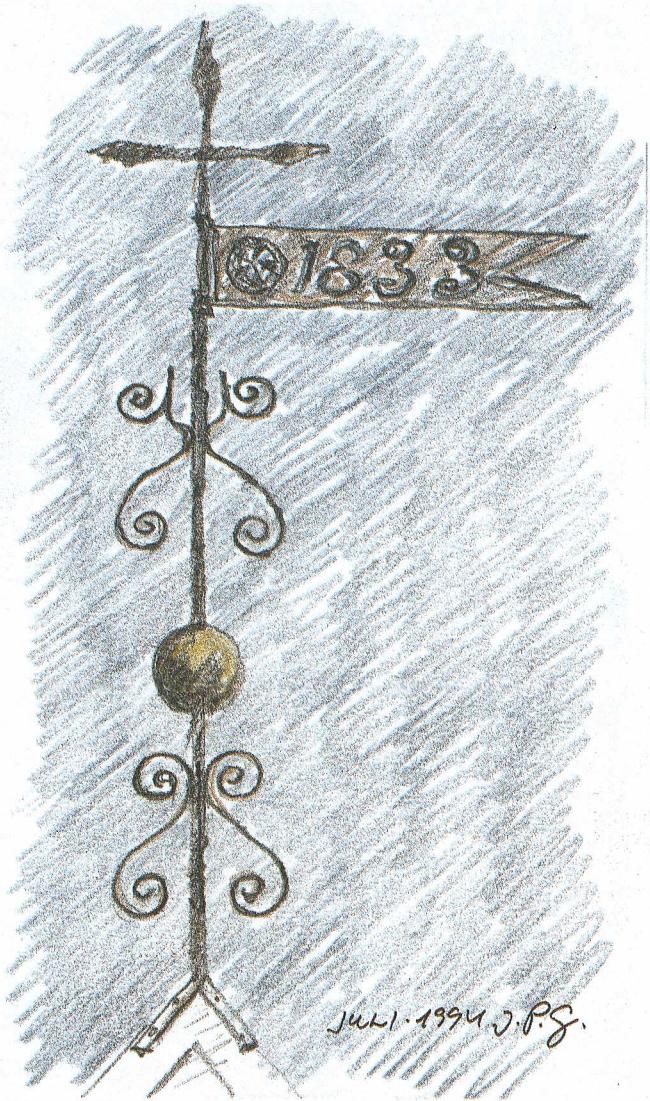
sær okkurt drekkandi, áðrenn farið var avstað, men seinastu 40 árini hava fólk ikki givið hesum siðinum gætur. Tá ið tey høvdu verið til altars og komu aftur til húsa, søgdu húsfólkini »til lukku« við tey. Húsfólkini kystu altarsfólkini, tá ið tey fóru og komu aftur úr kirkjuni. Fyrr fóru fólk aðru hvørja ferð til altars, og var maðurin til skips, fór konan ikki til altars.

Føstulestur

Fyrr var føstulestur lisin seinnapart sunnudag, og ikki sum nú mikukvöld. Aftan á hin fyrra lesturin fóru tey til hús at fáa sær, og so fóru tey aftur í kirkjuna. Tá ið deknurin las bœnina til henda lestarin, legði hann seg á knæ á kórsgáttini.

Brúdleyp

Eftir at vegasamband er komið millum bygdirnar, eru brúdleypssiðirnir sera nógv broyttir. Fyrr gingu brúðfólkini aftur og fram til Norðragøtu, meðan skotini dundu fyrir brúður og brúðgómi, ið gingu í miðjuni á fylginum, meðan offurfólkini gingu framman- og aftanfyri. Áðrenn brúðarparið fór í kirkjuna, fóru tey inn til kirkjuvertin at pynta seg. Brúðgomurin var tó viðhvört pyntaður, tá ið hann fór frá húsum. Í gomlum dögum bukkaði kirkjufólkíð fyrir brúðrini. Enn í dag stendur brúðarparið í kirkjuni, meðan kirkjufólkíð ynskir teamum til lukku. Men nú verður ikki gingið millum bygdir, brúðarparið kemur í kirkjuna og fer haðani við bili.

Spírið, sum gamli Jákup á Mýruni (Jacob Andreasen) helst hevur gjört. Tað varð í 1880-árunum umvælt í Billustovu í Oyndarfirði

Barnadópur

Fyrr vórðu børnini borin til Norðragøtu, elsti gubbin bar yvir í skiltringi, og yngsti gubbin rann yvir aftur fyri at barnið skuldi gerast gongumaður. Summi høvdu til sið at fara inn til kirkjuvertin, áðrenn ringt varð til barnadóp. Tá ið tey komu úr kirkjuni, fóru tey aftur inn á gólvíð, har tað ný-doypta barnið svav sín fyrsta blund. Fyrr var barnadópurin altið aftan á gudstænastuna. Í dag er barnadópurin ofta undir gudstænastuni. Nú verður heldur ikki ginguð til kirkjuna.

Jarðarferð

Fólk vórðu biðin at koma at fylgja líki fyrr, sum oftast eitt úr hvørjum húsi, men hetta gjördist

meiri og meiri óvanligt, og seinastu ferð, fólk vórðu biðin at koma at fylgja, var í 1926. Annars sögdu tey teimum næstu, avbygdafólki o.s.fr. frá. Eisini plagdu tey at boða frá deyða og jarðarferð við kunngerð, sum varð sett upp á ein húsavegg ella okkurt líknandi.

Fyrr vórðu kisturnar bornar til Norðragøtu. Eins og nú á dögum varð sungið í heiminum, áðrenn farið varð avstað. Í gomlum dögum hava tey helst sungið allan vegin úr Syðrugøtu til Norðragøtu. Seinni varð sungið, til tey komu nakað norður um bygdina, og so fóru tey aftur at syngja, tá tey komu yvir á Rossagarð, samstundis sum kirkjuklokkan fór at ringja. Í dag verður als ikki sungið, tá ið líkfylgið fer í kirkjuna. Fólk nú á dögum vita bert um tvær ferðir, at lík eru förd yvir til Norðragøtu. Tá hevur verið stórkavi. Tá vórðu kisturnar settar í bátin, áðrenn hann kom á sjógvini. Áðrenn líkfylgið fer inn í kirkjuna, verður kistan borin eina ferð við sólini rundan um kirkjuna. Framman fyri kistuna gongur deknurin og aftan fyri tey avvarðandi. Restin av líkfylginum bíðar utan fyri kirkjudyrnar. Fyrr gingu tey tríggjar ferðir rundan um kirkjuna. Líkið verður borið inn í kirkjuna, soleiðis at tað vendir andlitið ímóti kórinum, tá ið tað kemur inn, og tað vendir andlitið ímóti forkirkjuni, tá ið farið verður útaftur.

So leingi sum tann gamli kirkjugarðurin var í nýtslu, varð farið inn aftur í kirkjuna, tá ið líkið var jarðað. Har settu teg seg í stólin, lögdu hendurnar á baksmekkuna á fremra stólinum og boygdu seg framvir, og soleiðis sótu tey í ein minutt. Hetta kallaðu tey gomlu fyri »stillu bén«. Nýggi kirkjugarðurin varð tikan í nýtslu í 1935.

Julia Lamhauge